

„Standardok de okosan” 2025

**Szakmai Standardoknak Megfelelő Működés
Adatelemzés, Kockázat Alapú Megközelítés
ISA-k Arányos Alkalmazása**

Mádi-Szabó Zoltán

Minőségellenőrzési Bizottság elnöke

2025. december 2.

2025-ös minőség-ellenőrzések kihívásai

- 315 Standard változás: felmérték-e a **pénzügyi kimutatások egészére, valamint a jelentős ügyletcsoporthokra, számlaegyenlegekre és közzétételre a lényeges hibás állítás eredendő kockázatait** (külső, belső kockázatok), valamint az **azokat kezelő releváns üzleti és informatikai kontrollok** (jelentős kockázatokat kezelő kontrollok, naplótételek feletti kontrollok, azok a kontrollok, amelyekre vonatkozóan a könyvvizsgáló a működési hatékonyság tesztelését tervezi) **kiépítettségét, hatékonyságát**, mint ellenőrzési kockázatot.
- 315 Standard változás: Azonosították-e az ügyfél sajátosságait figyelembe vevő - **lényeges számlaegyenlegek, ügyletcsoporthok és közzeendő információk** (együtt: „SZÜK”), valamint **releváns könyvvizsgálói állítások** (teljesség, létezés/előfordulás, pontosság, értékelés, jogok/kötelezettségek, bemutatás/közzététel) várhatóak a beszámolóban.
- 540 Standard változás: Azonosította-e a becsléssel érintett lényeges állításokat? Megállapította-e a becslésekhez kapcsolódó jelentős kockázatokat pl. vezetés elfogultsága? **A becslés természetétől függően megértette annak elszámolásának rendszerét valamint a kockázatokat kezelő releváns üzleti és informatikai kontrollokat, és emellett visszamérte-e a korábbi becslések megbízhatóságát, vagy újrakalkulálta-e a becsléseket? Ellenőrizte-e a fordulónap utáni eseményeket? A piaci értékre történő értékelés is becslés.**

Könyvvizsgálat tervezése – eredendő kockázat

Az eredendő kockázat egy üzletcsoportra, számlaegyenlegre vagy közzétételre vonatkozó állítás hibás állításra való fogékonysága, amely hibás állítás lényeges lehet akár önmagában, akár egyéb hibás állításokkal együttesen, bármely kapcsolódó kontroll mérlegelése előtt. **Egy állítás hibás állításra való fogékonyságánál figyelembe kell venni mennyiségi (kockázat nagyságrendje) és minőségi (kockázat valószínűsége) szempontokat**, ezen belül az állítás számszaki méretét, illetve annak komplexitását, szokatlanságát, számviteli becsléssel, esetleg csalással történő érintettségét (**ezek azonosítását szolgálják az elemző eljárások**). A magas eredendő kockázatú állításokat nevezzük lényeges állításoknak, ezek tartalmazhatnak lényeges hibás állításokat.

Könyvvizsgálat tervezése – ellenőrzési kockázat

Az ellenőrzési kockázat az a kockázat, hogy a gazdálkodó egység belső kontroll rendszere nem fog időben megelőzni vagy feltárni és helyesbíteni egy olyan hibás állítást, amely egy ügyletcsoportha, számlaegyenlegre vagy közzétételre vonatkozó állításban felmerülhetett, és amely lényeges lehetett akár önmagában, akár egyéb hibás állításokkal együttesen. A jelentős állításokhoz kapcsolódó kontroll környezetet akkor is szükséges felmérni, amennyiben a könyvvizsgáló nem kontroll alapú vizsgálati eljárást tervez, mert a jelentős hiányosságok az ellenőrzési rendszerben alapvetően emelik a kockázatot, melyre a könyvvizsgálónak eljárásokat kell terveznie. **Kontroll alapú vizsgálati eljárás esetén a kontroll elméleti (pl. szabályzaton alapuló) kiépítettségén túl vizsgálni szükséges annak működési hatékonyságát is.** Pl. követelések és mérlegen kívüli kötelezettségek értékelésének vizsgálata esetén nem elegendő az értékvesztési szabályzat felülvizsgálata a 39/2016. MNB rendeletnek való megfeleléssel, de vizsgálni kell az értékvesztés, és céltartalék képzés folyamatát és releváns kontroll pontokat, beleértve az input adatok teljességét és pontosságát pl. a kitettség egyeztetése informatikával, vagy manuálisan, késedelmes napok (DPD) vizsgálata, értékvesztés, céltartalék újrakalkulálása.

Könyvvizsgálat tervezése – a tervezés célja

A könyvvizsgálat célja, hogy a könyvvizsgálói jelentés kiadásához elegendő és megfelelő bizonyítékot szerezzünk, azaz **minden releváns könyvvizsgálói állítást** lefedjünk – a pénzügyi kimutatások megbízható és valós képet adnak.

teljesség	létezés és előfordulás	pontosság/értékelés	elhatárolás	jogok és kötelezettségek	besorolás	bemutató
-----------	------------------------	---------------------	-------------	--------------------------	-----------	----------

A könyvvizsgálónak kockázatfelmérési eljárásokat kell kialakítania és végrehajtania, hogy olyan könyvvizsgálati bizonyítékot szerezzon, amely megfelelő alapot nyújt az **akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állításnak a pénzügyi kimutatások és a SZÜK szintjén fennálló kockázatainak azonosításához és felméréséhez.**

Azaz ügyfélspecifikus kockázatfelmérést kell végrehajtani és a lényeges hibás állításokhoz vezető kockázatok csökkentésére kell könyvvizsgálati eljárásokat tervezni és végrehajtani pl.: vállalkozás folytatása elvének érvényesülésének vizsgálata, kontrollok vezetés általi felülírása - manuális könyvelési tételek vizsgálata (pénzügyi kimutatások szintje, **kockázatspecifikus vizsgálatot várunk minden jelentős, valamint lényeges de nem jelentős SZÜK-re.**

Cél: beszámolót szintű és állítás szintű kockázatok azonosítása: számviteli politika indokolatlan változtatása, jogszabályoknak, vagy szerződéseknek való meg nem felelés, vállalkozás folytatása elve nem érvényesüléséből, vagy csalásból erednek.

Kockázat: nem tervezünk könyvvizsgálati eljárást lényeges hibás állításra.

Mikor: a könyvvizsgálat elején és a jelentés kibocsátása előtt frissítés ha szükséges.

Hogyan: analitikus elemzés végrehajtásával és vezetői interjúval, a szokatlan egyenlegek, változások, számla kapcsolatok azonosítása, pl. jutalék, vagy kamatbevétel újrakalkulálása átlagos jutalék, vagy kamatrátával.

Az ügyfél sajátosságait figyelembe vevő - **jelentős, lényeges de nem jelentős számlaegyenlegek, ügyletcsoporthoz és közléteendő információk (együtt: „SZÜK”)**, valamint **releváns állítások (teljesség, létezés/előfordulás, pontosság, értékelés, jogok/kötelezettségek, bemutatás/közzététel)** várhatóak a beszámolóban? Megtörtént-e az eredendő kockázatfelmérés a beszámoló és a SZÜK tekintetében az állítások szintjén? Kijelölték-e a jelentős kockázatúnak tekintett SZÜK körét és történt-e összekapcsolás releváns állításokkal? A kockázatfelmérésre vonatkozóan levont következtetéseket a tervezési dokumentációban indokolták-e pl. lényeges hibás állítás valószínűsége/hatása indoklással?

A csalás kockázatával érintett területek magas eredendő kockázatúnak lettek-e meghatározva?

Könyvvizsgálat informatikai tervezése

Cél: üzletmenetet és tágabb értelemben beszámolót érintő informatikai környezet, rendszerek-kapcsolatok és informatikai kontrollok vizsgálata, kockázatok azonosítása

Kockázat: Nem tervezünk könyvvizsgálati eljárást üzletmenet vagy beszámoló készítést befolyásoló kulcs folyamatokról, kontrollokról.

Mikor: Folyamatosan, akár a könyvvizsgálói jelentés kibocsátásáig a mindenkori új körülmények figyelembevételével.

Hogyan: azonosítjuk a releváns rendszereket, rendszer leírás elolvasásával, vagy interjún keresztül megértjük, hogy tervezték a folyamatot (kerüljük a 17 oldalas ügyfélnek küldendő általános kérdőíveket), mivel ez önmagában nem szolgál bizonyossággal, további eljárásokat tervezünk: **egy mintán keresztül végig ellenőrizzük és dokumentáljuk a folyamat lépéseit azonosítva a releváns kontrollokat, ellenőrizzük a releváns kontrollok működési hatékonyságát.**

Amennyiben nem a tervezett folyamat került kialakításra, vagy releváns kontrollok nem hatékonyak, fel kell mérni azok hatását az üzletmenetre és beszámolóra és célzott eljárásokat kell tervezni.

Informatikai kontrollok vizsgálata

Cél: az automatikus kontrollok és az informatikán alapuló manuális kontrollok használhatóságának alátámasztása.

Kockázat: Ha nem működnek hatékonyan az informatikai kontrollok, nem lehetünk biztosak az automatikus kontrollok megfelelő működésében.

Mikor: Lehet évközben is, amennyiben nem változik a folyamat.

Hogyan:

Általános informatika kontrollok vizsgálatával: rendszerhez való hozzáférés vizsgálata: külső – hacker betörés naplózása, vírus védelem, belső – jogosultság, jelszavas védelem, jelszó változtatás, belépés naplózása; program változtatások, fejlesztések jóváhagyása; fizikai védelem, biztonsági mentések szabályozása.

Információ feldolgozási kontrollok: a rendszer által végzett számításokhoz, vagy rendszerből érkező adatok pontosságához és teljeskörűségéhez kapcsolódó kontrollok, beleértve a rendszerek közötti adatáramláshoz kapcsolódó kontrollokat.

A gazdálkodó belső folyamatainak és folyamatba épített kontrolljainak megismerése

Ha releváns a kontroll

Bevezetés és kiépítés ellenőrzése

Működési hatékonyság ellenőrzése

Mintavételezés – kontroll tesztek

Cél: a kockázatnak megfelelő mintaszám.

Kockázat: Ha nem elegendő a minta, nem tudunk következtetést levonni a kontrollok hatékonyságáról.

Mikor: Lehet évközben is, amennyiben nem változik a folyamat.

Hogyan:

Kontroll típusa	Kontroll gyakorisága	Mintaszám jelentős kockázat mellett	
		Nem tervezett eltérések	Eltérés esetén
Manuális	Naponta többszöri	25	40
Manuális	Napi	15	25
Manuális	Heti	5	15
Manuális	Havi	2	5
Manuális	Negyedéves	1	2
Manuális	Éves	1	N/A
Automatikus Kontroll		1	N/A
Általános IT Kontroll	Manuális és automatikus kontrolloknak megfelelő mintaszám használandó		

Mintavételezés – alapvető eljárások

Cél: a sokaság nem tételes tesztelése úgy, hogy a tesztelés eredményéből a teljes sokaságra lehessen következtetéseket levonni.

Kockázat: Ha nem statisztikai alapú a mintavételezés random függvény, akkor nem lehet a teljes sokaságra következtetést levonni. A random függvény, Monetary Unit Sampling (MUS), magyarul pénzegység alapú mintavételezés statisztikai alapú.

Mikor: Amikor rendelkezésre áll a teljes sokaság, fő vizsgálat keretében.

Mintavételezés – alapvető eljárások

A vizsgálandó elemszámot a végrehajtási lényegesség és a megbízhatóság tényező hányadosaként alapján kell meghatározni azzal, hogy a megbízhatósági tényező jellemzően 1,1 és 3 közötti szám a vizsgált állítás becsült lényeges hibás állítás kockázatának megfelelően. Az elemszám a sokaság osztva a végrehajtási lényegesség és a megbízhatóság tényező hányadosával.

A sokaságból a random függvénnnyel, vagy a MUS-al választjuk a vizsgálandó elemszámot, fontos, hogy dokumentáljuk a módszert és a kiválasztott tételek azonosítóit.

Szükséges kockázat- csökkentés	Megbízhatósági szint	Megbízhatósági tényező
Magas	95%	3,0
Közepes	80-90%	1,6 – 2,3
Alacsony	65-75%	1,1 – 1,4

Talált hibák értékelése

Szükséges megérteni a mintában talált hibákat, azok okát, valamint hatásukat az éves beszámolóra és ennek megfelelő könyvvizsgálati választ kell adni, ami újabb eljárások tervezését és végrehajtását jelenti.

A talált hibák növelik a könyvvizsgálati kockázatot, ezért alapvetően az eljárások bővítését jelentik.

Szükséges mérlegelni, hogy nem tisztázott eltérések, vagy talált hibák esetén azok összegét szükség van-e kivetíteni a vizsgált sokaságra (akkor szükséges a kivetítés, ha nem bizonyítható egyértelműen, hogy a hiba eseti). A kivetítés azt jelenti, hogy a kiszámoljuk a mintában talált hiba százalékat a minta értékéhez képest és a teljes sokaság értékét megszorozzuk ezzel a százalékkal.

Lényegesség újraszámítása a végleges beszámoló adataival.

Analitikus elemzés a végleges beszámoló adataival.

Értékeljük, hogy a megszerzett könyvvizsgálói bizonyítékok alátámasztják-e a könyvvizsgálói jelentést.

Amennyiben nem szándékos hibát találtunk vizsgálni kell, hogy szükséges-e a kivetítés, amennyiben igen, kivetített hibát nem lehet kijavítani.

Szándékos hiba mindig jelentős, ha javítják rendben van, de ilyenkor a hiba összes közvetlen és közvetett hatását javítani kell.

A beszámolót formailag is ellenőrizni kell javasolt kérdőíveket Lásd 4. fejezet

<https://mkvk.hu/hu/letolthetoanyagok/szakertoi/kkv-segedlet-munkalapok-vegleges>

Teljességi nyilatkozat legyen és az tartalmazza a nem könyvelt könyvvizsgálati eltéréseket, illetve ha nincs jogász, akkor utalást arra, hogy nincsenek peres, vagy egyéb jogi ügyek. (Ha vannak, kérjünk az eljáró jogásztól nyilatkozatot).

Fordulónap utáni események vizsgálata

Vállalkozás folytatása elve érvényesülésének vizsgálata

	Vélemény- eltérés	Bizonytalanság		Egyéb
		Hatókör korlátozás	Eredendő bizonytalanság	
Figyelemfelhívás			X	X
Korlátozott vélemény	X	X		
Ellenvélemény	X			
Vélemény nyilvánítás visszautasítása		X	X	

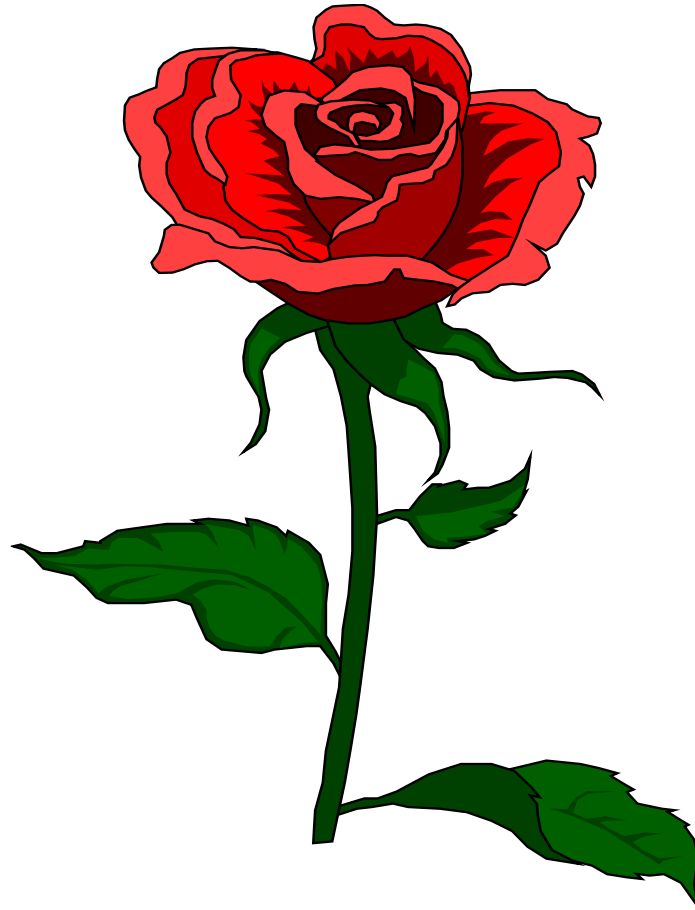

Könyvvizsgálói munka dokumentálása

Ami nincs dokumentálva az nem létezik.

Könyvvizsgálati bizonyítékok beszerzése a könyvvizsgálói jelentés dátumáig.

Könyvvizsgálati dokumentáció lezárása: könyvvizsgálói jelentés dátuma + 60 nap.

Köszönöm szépen a figyelmet!